**Proje No: 3075**

**Proje Başlığı**

# Üniversite Eğitiminin Meslek Bilinci Üzerine Etkisi

**Kesin Rapor**


**Proje Yürütücüsü ve Birimi**

**Macide ŞOĞUR**
**İktisat Fakültesi**
**İşletme Bölümü**

**Projenin Yardımcı Araştırıcıları ve Birimleri**

**Duygu ANIL KESKİN, İktisat Fakültesi, İşletme Bölümü**
**Elçin ŞİŞMANOĞLU, İktisat Fakültesi, İşletme Bölümü**



**Hazırlandığı Tarih**
**Şubat, 2012**

***Kesin rapor, Normal, ÖNAP, YADOP ve YÖP Projelerinde aşağıdaki adımların tümünü içermelidir.***

- ***ACİP, BYP, ve Güdümlü Projelerde formata bağlı kalınmaksızın, temin edilen cihaz ve malzemelerin ne şekilde kullanıldığını açıklayan bir rapor hazırlanmalıdır.***

- ***Tez Projelerinde formata bağlı kalınmaksızın tezinizin kapak sayfasını, BAP'a teşekkür sayfasını ve Türkçe ve İngilizce özet sayfalarını buraya kopyalayınız. İlgili enstitü veya dekanlık yazısı ve onaylanmış tez savunma sınavı tutanağı da taranarak (scan edilerek) bu word dökümanı içine kopyalanmalıdır.***

- ***UDP projelerinde formata bağlı kalınmaksızın katılınan bilimsel toplantının adı, tarihi, yeri ve sunulan sözel veya poster bildirilerin künyeleri belirtildikten sonra toplantıda yapılan faaliyetler aşağıdaki başlıkları içerek şekilde yazılmalıdır.***
  ***1- Konferans sırasında yabancı bilim insanları ile yapılan temasların özeti,***
  ***2- Konferansta tanıdığınız yabancı bilim insanlarının isimleri, çalışma konuları ve potansiyel işbirliği alanları,***
  ***3- Tanıdığınız yabancı bilim insanlarıyla yapılması düşünülen uluslararası projeler (Avrupa Birliği, NSF, Erasmus projeleri gibi)***

## 1. ÖZET

Üniversite fakülte, meslek yüksek okulu ve enstitüleri aynı çatı altında toplayan kurumdur. Meslek yüksek okulları orta öğretimden itibaren meslek bilinci oluşarak gelen öğrencilere yüksek öğretim vermektedir. Oysa fakülteye gelen öğrenci normal bir orta öğretim kurumundan (düz lise) geldiğinden, meslek bilincinin oluşup oluşmadığı net olarak bilinmemektedir. Ayrıca da fakülteler doğrudan meslek eğitimi veren kurumlar değildir. Fakülte eğitiminin temel amacı öğrenciye akademik nitelikli bilgi ve bakış açısı vermektir. Fakültemizde eğitim alan ve mezun olan öğrencilerin iş hayatı ile ilgili beklentileri çok geniş bir yelpazeye yayılmaktadır.

Araştırmanın ana temasını oluşturan meslek ve iş kavramları genelde eş anlamlı gibi kullanılmaktadır. Oysa meslek, alınan eğitimle ilgili olarak kazanılan unvandır. İş ise gelir temin etmek geçimini sürdürmek için yani para kazanmak için yapılan faaliyettir. Örneğin iktisat fakültesi işletme bölümünden mezun olan kişinin mesleği işletmecidir. Eğer bu kişi fakültede eğitim veren bir doçent ise mesleği öğretim üyeliğidir. Kafeteryası olan bir kişi de kendini işletmeci olarak tanımlamaktadır. Bu noktadan hareket edildiğinde meslek ve iş kavramları aynı kelime ile ifade edilmektedir. Bir başka deyişle bu tür kurumlardan mezun olanların çalıştıkları alanların çok çeşitli olması nedeniyle meslek unvanları ve iş unvanları kavramları birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Bu araştırmada bu kavramlardan hareketle iş ve meslek kavramlarını birbirinden soyutlamanın getirdiği zorluk nedeniyle iş kavramı ve meslek kavramlarını ayırt etmeksizin her ikisi için de "meslek" kavramını kullanacaktır.

Her ne kadar yukarıda fakültelerin mesleki eğitim veren kurumlar olmadığını söylemiş olsak da, sonuçta öğrencinin mezun olduğunda bir mesleği ve çalıştığında da bir işi olmaktadır. Araştırmanın amacı öğrencinin fakülte/bölüm tercihi sırasında bilinçli bir meslek seçimi yapıp yapmadığını ve fakülte öğrenimi boyunca da tercihi sırasındaki meslek bilincinde bir gelişme ve değişme olup olmadığını saptamaktır.

Yani; yüksek öğrenimin meslek bilincinin gelişimine katkısı ölçülmek istenmektedir. Bu nedenle araştırma aynı öğrenci kitlesine dört yıl boyunca internet ortamında yapılacaktır.

Fakültemiz bölümlerinde seçimlik dersler okutulmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre meslek bilinci oluşumuna katkıda bulunmak amacı ile öğrenciler doğru seçimlik derslere yönlendirilebilir.

Meslek bilinci gelişmemiş (meslek bilinci olmadan fakültemize kaydolmuş) olan öğrencilere de meslek bilincini oluşturacak yönlendirmeler yapmak üzere çalışmalar yapılabilir.

## 2. İNGİLİZCE ÖZET

University is corporation which collects faculty, vocational high school and institutes under the same framework. Vocational high school gives high education to students which comes forming job conscious as from high school education. However, coming student to faculty comes a normal high school institution and so, whether job conscious is not known clear. Also besides, faculties are not institutions which gives direct professional education. The aim of faculty education gives academical information and perspective to student. At our faculty, receiving training and graduating students' expectations branch out a highly wide field.

Job and work concepts, which compose main subject of research, are used synonymous in generall. However, job is earned title relative to receiving training. If, work is done activity to ensure revenue, pick up a livelihood, that is to say, make money. For instance, the job of individul who is graduating from faculty of economics department of business administration is administrator. If this individual is an assistant professor who trains at faculty, his/her job is faculty member. Also an individual who has his/her cafeteria, describes own as administrator. When acting from this point, job and work concepts couch in same word. In other words, work title and job title concepts reciprocate by reason of graduating from this kind corporation individuals' work areas being very various.

At this research, by movement from these concepts, by reason of being difficult of abstraction of job and work concepts each other, job concept and work concept without any distinction, "job" concept will be used for both.

Although we mention above that faculties are not corporations which give professional education, evetually student has a work when graduating and also has a job when labouring. The aim of research is that find out making a conscious job choice or not when student prefers faculty/department, and also confirm during faculty education at the time of preference whether any development and change at their job conscious.

That is to say; contribution of the higher education to job conscious's development is required to measure. Therefore, this research will be done same student crowd at internet environment during four years.

Elective lessons are educated in our faculty departments. According to research results, students could be directed to correct elective lessons with a view to contribute to job conscious formation.

Also, orientation studies which is composing job conscious could be done to students who are undeveloped job conscious (registering at our facuty not being job conscious).

## 3. GİRİŞ

Üniversite fakülte, meslek yüksek okulu ve enstitüleri aynı çatı altında toplayan kurumdur. Meslek yüksek okulları orta öğretimden itibaren meslek bilinci oluşarak gelen öğrencilere yüksek öğretim vermektedir. Oysa fakülteye gelen öğrenci normal bir orta öğretim kurumundan (düz lise) geldiğinden, meslek bilincinin oluşup oluşmadığı net olarak bilinmemektedir.

Araştırmanın amacı öğrencinin fakülte/bölüm tercihi sırasında bilinçli bir meslek seçimi yapıp yapmadığını ve fakülte öğrenimi boyunca da tercihi sırasındaki meslek bilincinde bir gelişme ve değişme olup olmadığını saptamaktır.

Yani; yüksek öğrenimin meslek bilincinin gelişimine katkısı ölçülmek istenmektedir. Bu nedenle araştırma aynı öğrenci kitlesine dört yıl boyunca internet ortamında yapılacaktır.

### 3.1 Genel Bilgiler

Üniversite fakülte, meslek yüksek okullu ve enstitüleri aynı çatı altında toplayan kurumdur. Meslek yüksek okulları orta öğretimden itibaren meslek bilinci oluşarak gelen öğrencilere yüksek öğretim vermektedir. Oysa fakülteye gelen öğrenci normal bir orta öğretim kurumundan (düz lise) geldiğinden meslek bilincinin oluşup oluşmadığı net olarak bilinmemektedir. Ayrıca da fakülteler doğrudan meslek eğitimi veren kurumlar değildir. Fakülte eğitiminin temel amacı öğrenciye akademik nitelikli bilgi ve bakış açısı vermektir. Fakültemizde eğitim alan ve mezun olan öğrencilerin iş hayatı ile ilgili beklentileri çok geniş bir yelpazeye yayılmaktadır.

Araştırmanın ana temasını oluşturan meslek ve iş kavramları genelde eş anlamlı gibi kullanılmaktadır. Oysa meslek, alınan eğitimle ilgili olarak kazanılan unvandır. İş ise gelir temin etmek geçimini sürdürmek için yani para kazanmak için yapılan faaliyettir. Örneğin iktisat fakültesi işletme bölümünden mezun olan kişinin mesleği işletmecidir. Eğer bu kişi fakültede eğitim veren bir doçent ise mesleği öğretim üyeliğidir. Kafeteryası olan bir kişi de kendini işletmeci olarak tanımlamaktadır. Bu noktadan hareket edildiğinde meslek ve iş kavramları aynı kelime ile ifade edilmektedir. Bir başka deyişle bu tür kurumlardan mezun olanların çalıştıkları alanların çok çeşitli olması nedeniyle meslek unvanları ve iş unvanları kavramları birbirinin yerine kullanılmaktadır.

### 3.2 Amaç ve Kapsam

Araştırmanın amacı öğrencinin fakülte/bölüm tercihi sırasında bilinçli bir meslek seçimi yapıp yapmadığını ve fakülte öğrenimi boyunca da tercihi sırasındaki meslek bilincinde bir gelişme ve değişme olup olmadığını saptamaktır.

Yani; yüksek öğrenimin meslek bilincinin gelişimine katkısı ölçülmek istenmektedir. Bu nedenle araştırma aynı öğrenci kitlesine dört yıl boyunca internet ortamında yapılacaktır.

## 4. YÖNTEMLER

Araştırmanın yöntemi, anket çalışması olup İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi öğrencilerine internet üzerinden uygulanmaktadır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilerek, analizden çıkan sonuçlar ayrıntılı olarak yorumlanmaktadır. Bu yıldan itibaren elde edilen sonuçlar, yıllar itibariyle karşılaştırmalı olarak da değerlendirilecek ve yorumlanacaktır.

## 5. BULGULAR

Proje süresinin 36 ay ile ilgili kısıt nedeniyle anket çalışması 2009 yılında ikinci sınıfta olan öğrenci grubu üzerinde yapılmaya başlanmıştır. Takip eden yıllarda ankete katılan öğrenciler içinde üçüncü ve dördüncü sınıftan ders almaya hak kazanmış öğrenciler üzerinde uygulamanın yapılması hedeflenmiştir.

Amaç muhasebe dersleri ile ilgili sorular için aranan yanıtların sağlıklı olmasıdır.

Rapor, ilk yıl olan 2009 daki çalışmanın sonuçları ile son yıl 2011 deki çalışmanın sonuçlarının değerlendirilmesini kapsamaktadır. Anketin genel amacı ve soru içerikleri açısından öğrencinin farkındalığının doğduğu yıldan başlanarak mezun olmayı hak ettikleri yıla kadarki görüşleri ve görüşlerindeki değişimler incelenmiştir.

Söz konusu çalışmanın yapıldığı sürenin uzunluğu, bu sure içinde Fakülte derslerinin yapılan yeni düzenlemelerle oluşumlarında ve yarıyıllarında yapılan değişiklikler zaman zaman çalışma üzerinde bazı zorluklarla karşılaşılmasına neden olmuştur.

Ankette ilk sorular demografik nitelikte sorular olup sonuçları aşağıdaki gibidir.

### Soru 1: Yaşınız

2009 yılı cevaplarında araştırma kitlesinin % 37,2 sinin 18-20 yaş aralığında; % 62,8 nin 20 yaş üstü olduğu görülmektedir.

2011 yılı cevaplarında araştırma kitlesinin % 15,8 sinin 18-20 yaş aralığında; % 84,2 nin 20 yaş üstü olduğu görülmektedir.

İlk yıl 18-20 yaş aralığının son yılda artması kitlenin doğal olarak iki yaş büyümesidir.

### Soru 2: Cinsiyetiniz

2009 yılı cevaplarında araştırma kitlesinin % 52,6 bayan; % 47,4 bay olduğu görülmektedir.
2011 yılı cevaplarında araştırma kitlesinin % 51,3 bayan; % 48,7 bay olduğu görülmektedir.

Kitledeki bu orandaki küçük değişim 2009 daki erkek öğrenci sayısının değişime söz konusu orana karşılık gelenlerin 2001 yılında yani son yıldaki dersleri alamamaları nedeniyle kız öğrencilerin oransal olarak arttığı şeklinde yorumlanmaktadır.

**Soru 3: Mezun Olduğunuz Lise (Mezun olduğunuz tarih itibariyle)**

Mezun olunan okul türü açısından bakıldığında; Düz Lise mezunlarının ilk sırayı, Anadolu Lisesi mezunlarının ikinci sırayı, Süper Lise mezunlarının ilk üç sırayı ezici bir oranla aldığını görmekteyiz.

Özel Lise, Fen Lisesi, Meslek ve Ticaret Liseleri çok küçük oranlarda yer almaktadır. Üniversite giriş ile ilgili yasal düzenlemeler nedeniyle Özel Lise dışındakilerin durumu oranın küçük olmasını açıklamaktadır.

**Soru 4: Üniversiteyi kaçıncı girişte kazandınız**

Üniversiteyi kaçıncı girişte kazandınız sorusunu cevabı değerlendirildiğinde; % 50 den fazlasının birinci girişte, yaklaşık % 30 unun ikinci girişte, %10 nunun üçüncü girişte ve geri kalanının ise üç den fazla girişte kazandığı görülmektedir.

**Soru 5: İktisat Fakültesini kaçıncı tercihiniz olarak kazandınız**

Bu sorunun cevabı değerlendirildiğinde; % 32 oranındakilerin ile 4-8 arasındaki sıralamada, % 25 oranındakilerin 9 ve üstünde sıralamada, % 19 oranındakilerin ise birinci sırada % 13 oranındakilerin ikinci sırada ve geri kalanların üçüncü sırada tercih ettikleri görülmektedir.

Anketi cevaplayan kitlenin ortalama % 43 nün ilk üç tercihi ve ortalama %57 sinin ise 4 ve üstü sırada tercihinin İktisat Fakültesi olduğu görülmektedir.

**Soru 6: Şu anda çalışıyor musunuz**

Çalışmanın yapıldığı dönemler itibariyle; 2009 yılında soruyu evet diyenlerin oranı % 21, 2011 yılında ise % 21,6 olmuştur.

**Soru 7: Çalışma nedeniniz**

Çalışmanın yapıldığı dönemler itibariyle; 2009 yılında soruya evet diyenlerin % 47si meslek/iş öğrenmek amacıyla, % 53 ü harçlık/gelir elde etmek amacıyla; 2011 yılında ise meslek/iş öğrenmek amacıyla çalışanların oranı % 55 yükselmiş ve harçlık/gelir elde etmek amacıyla çalışanların oranı ise % 45 olmuştur.

**Soru 8: Yaptığınız meslek/iş aldığınız eğitimle ilgili mi**

Çalışmanın yapıldığı dönemler itibariyle; 2009 yılında **aldığınız eğitimle ilgili mi** sorusuna evet diyenlerin oranı % 50, **hayır diğerlerin oranı ise** % 50 ; 2011 yılında ise aynı soruya evet eğitimle ilgili diyenlerin oranı % 52,6 eğitimle ilgili değil diyenlerin oranı % 47,4 dür.

**Soru 9: Ailenizin gelir durumu**

Gelir dağılım yüzde büyüklüğü sırasına göre, araştırmanın 2009 yılı sonuçları;
601-1000 TL geliri olan ailelerin oranı % 27,
1001-1500 TL geliri olanların oranı % 24,6,
1501-3000 TL geliri olanların % 20,5, 3000 TL den fazla olanların oranı %14,7 ve
600 TL den az olanların oranı ise %13,2 dir.

2011 yılı sonuçları ise;
1501-3000 TL geliri olanların % 32,
1001-1500 TL geliri olanların oranı % 25,5,
601-1000 TL geliri olan ailelerin oranı % 18,5,
3000 TL den fazla olanların oranı % 18,2 ve
600 TL den az olanların oranı ise % 5,9 dur.

**Soru 10: Mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz mesleği/işi planlayarak mı İktisat Fakültesi'ni tercih ettiniz**

Çalışmanın 2009 yılı sonuçları;

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 30,4% |
| Kısmen katılmıyorum | 21,8% |
| Kararsızım | 20,9% |
| Kesinlikle katılıyorum | 19,2% |

**Soru 10: İktisat Fakültesi'ni tercih ederken yapmayı düşündüğünüz iş/meslek konusundaki tercihiniz bulunduğunuz dönem itibariyle değişti mi**

Çalışmanın takip eden döneminde anket sorusu **bulunduğunuz dönem itibariyle** değişti mi ibaresi 2009 daki 10 numaralı soruyu tamamlamaktadır.

2011 yılında 2009 yılında soruya cevap verenlerin % 56 sı fikrinin değişmediğini, % 44 ü ise değiştiğini belirtmektedir.

**Soru11: Hangi sektörde çalışmayı düşünerek İktisat Fakültesi'ni tercih ettiniz**

2009 yılında yapılan ankette öğrencilerin İktisat Fakültesini seçerken çalışmayı düşündükleri sektörlerle ilgili dağılımları aşağıdaki gibidir:

| | |
|---|---|
| Özel sektör | 51,9% |
| Kamu sektörü | 29,8% |
| Henüz bir karar vermedim | 16,0% |
| Kendi işimi yapmak | 12,9% |

**Soru11: Bulunduğunuz dönem itibariyle hangi sektörde çalışmayı düşünüyorsunuz**

2011 yılında yapılan ankette öğrencilerin İktisat Fakültesini seçerken çalışmayı düşündükleri sektörlerle ilgili dağılımları aşağıdaki gibidir:

| | |
|---|---|
| Özel sektör | 44,2% |
| Kamu sektörü | 40,5% |
| Kendi işimi yapmak | 12,4% |
| Henüz bir karar vermedim | 10,1% |

2009 ve 2011 yılları arasında öğrencinin özel sektör ve kamu sektörü tercihleri aynı sıralama kalmış olmasına rağmen, kararsızların oranında bir azalma görülmektedir.

**Soru 12: İktisat Fakültesi'ni tercih ederken hangi mesleği / işi seçmeyi planladınız. (Önceliğinize göre 1 den başlayarak numaralandırınız.)**

2009 anket sonuçlarına göre birinci tercihin % sıralaması**:**

| | % |
|---|---|
| Finans | 36 |
| Satış / Pazarlama | 18 |
| İnsan Kaynakları | 16 |
| Diğer | 10 |
| Muhasebe | 3 |
| Üretim | 3 |
| Satın alma | 14 |

**Soru 12: Bulunduğunuz dönem itibariyle hangi mesleği / işi seçmeyi planlıyorsunuz (Önceliğinize göre 1 den başlayarak numaralandırınız.)**

2011 anket sonuçlarına göre birinci tercihin % sıralaması**:**

| | **%** |
|---|---|
| Finans | 23 |
| Denetim | 19 |
| Satış / Pazarlama | 15 |
| Muhasebe | 14 |
| Diğer | 13, |
| İnsan Kaynakları | 11 |
| Üretim | 4 |
| Satın alma | 2 |

**Soru 13: İktisat Fakültesi'ni tercih ederken bu mesleği / işi seçmenize etken olan faktörler nelerdir (Önceliğinize göre 1 den başlayarak numaralandırınız. )**

2009 anket sonuçlarına göre birinci tercihin % sıralaması**:**

| | % |
|---|---|
| Kariyer Planının Olması | 39 |
| Mesleğin / işin prestiji | 28 |
| Ailede aynı mesleği / işi yapan olması | 13 |
| Diğer | 11 |
| Maaş | 9 |

**Soru 13: Bulunduğunuz dönem itibariyle planladığınız mesleği / işi seçmenize etken olan faktörler nelerdir (Önceliğinize göre 1 den başlayarak numaralandırınız. )**

2011 anket sonuçlarına göre birinci tercihin % sıralaması**:**

| | % |
|---|---|
| Mesleğe/İşe Olan Yetenek/İlgi | 25 |
| Kariyer Planının Olması | 20 |
| Mesleğin/işin prestiji | 19 |
| Ailede aynı mesleği/işi yapan olması | 13 |
| Maaş | 13 |
| İş Olanakları | 8 |
| Diğer | 2 |

**Soru 14: Ailenizde muhasebe mesleği ile ilgili alanda çalışan / çalışanlar var mı?**

Soru 14 e 2009 döneminde verilen cevaplara göre %24,6 kişi muhasebe mesleğinde çalışmaktadır.

**Soru 14: Ailenizde muhasebe mesleği ile ilgili alanda çalışan / çalışanlar var mı?**

Soru 14 e 2011 döneminde verilen cevaplara göre %22,9 kişi muhasebe mesleğinde çalışmaktadır.

**Soru15: Ailenizde "Serbest Muhasebeci Mali Müşavir " var mı?**

Ailesinde muhasebe mesleğinde çalışanların içinde 2009 verilerine göre %22,9 ,2011 verilerine göre ise % 11,9 oranında SMM bulunmaktadır.

**Soru 16: Hangi sektörde çalıştığını belirtiniz.**

Bu konuda anlamlı veriler elde edilememiştir.

**Soru 17: Ailenizde "Yeminli Mali Müşavir " var mı?**

Ailesinde muhasebe mesleğinde çalışanların içinde 2009 verilerine göre %10 ,2011 verilerine göre ise % 9 oranında YMM bulunmaktadır.

**Soru 18: Hangi sektörde çalıştığını belirtiniz.**

Bu konuda anlamlı veriler elde edilememiştir.

**Soru 19: Muhasebe mesleğini / işini seçmeyi hedefliyor musunuz**

2009 çalışmasına göre anketi cevaplayanların %27 muhasebe mesleğini / işini seçmeyi hedeflediğini
2011 çalışmasına ise anketi cevaplayanların %15 muhasebe mesleğini / işini seçmeyi hedeflediğini
belirtmiştir.

**Soru 20: İktisat Fakültesi'ne girdiğinizden bugüne kadar aldığınız muhasebe derslerinin ileride muhasebe mesleğini / işini seçmenize etkisi oldu mu**

İlk çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| Kesinlikle katılmıyorum | 44,1% |
| Kısmen katılmıyorum | 19,7% |
| Kararsızım | 19,7% |
| Oldukça katılıyorum | 11,3% |
| Kesinlikle katılıyorum | 5,2% |

İkinci çalışmada ise aşağıdaki dağılım ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| Kesinlikle katılmıyorum | 36,9% |
| Kısmen katılmıyorum | 16,3% |
| Kararsızım | 25,6% |
| Oldukça katılıyorum | 14,5% |
| Kesinlikle katılıyorum | 6,7% |

Muhasebe mesleğini seçmeyi hedefleyenlerin fakülteye girdiklerinden mezun oldukları zamana kadar geçen sürede aldıkları derslerin meslek seçimine etkisinin pek fazla olmadığını göstermektedir.

**Soru 21: İleride muhasebe mesleğini / işini seçmenizde İktisat Fakültesi'ne girdiğinizden bugüne kadar aldığınız muhasebe dersinin öğretim üyesinin etkisi oldu mu**

İlk çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| Kesinlikle katılmıyorum | 41,9% |
| Kısmen katılmıyorum | 19,1% |
| Kararsızım | 19,4% |
| Oldukça katılıyorum | 12,0% |
| Kesinlikle katılıyorum | 7,6% |

İkinci çalışmada ise aşağıdaki dağılım ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| Kesinlikle katılmıyorum | 36,4% |
| Kararsızım | 27,4% |
| Kısmen katılmıyorum | 15,7% |
| Oldukça katılıyorum | 13,4% |
| Kesinlikle katılıyorum | 7% |

Muhasebe mesleğini seçmeyi hedefleyenlerin fakülteye girdiklerinden mezun oldukları zamana kadar geçen sürede aldıkları derslerin öğretim üyelerinin meslek seçimine etkisinin kesinlikle olmadığı olmadığını düşünenlerin ve kısmen katılıyorum diyenlerin oranındaki azalmanın kararsızlar yönünde de değişim göstermesi öğretim üyesinin etkinliğinin tartışılabilr olduğunu düşündürmektedir.

**Soru 22: Hedeflediğiniz mesleğe / işe ( muhasebe ve diğer meslekler /işler) uygun olarak meslekle / işle ilgili seçimlik dersler alıyor musunuz**

İlk çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| | 32,9% |
| Oldukça katılıyorum | |
| Kararsızım | 18,7% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 16,9% |
| Kısmen katılmıyorum | 16,3% |
| Kesinlikle katılıyorum | 15,2% |

İkinci çalışmada ise aşağıdaki dağılım ortaya çıkmıştır.

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 25,0% |
| Kararsızım | 22,4% |
| Kısmen katılmıyorum | 20,3% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 19,5% |
| Kesinlikle katılıyorum | 12,8% |

**Soru 23: İktisat Fakültesini tercih ederken mezun olduktan sonra yapmayı düşündüğünüz meslek / işle ilgili düşünceleriniz bulunduğunuz yarıyıl itibariyle halen devam ediyor mu?**

Yapmayı düşündüğü meslek/işle ilgili olarak iktisat fakültesinde ilk sene eğitimi tamamladıkdan sonra fikri değişmeyenlerin oranı %80,6 iken 2011 de yapılan yani son sınıfda iken yapılan çalışmada fikri değişmeyenlerin oranı % 63 gerilemiştir.

Öğrencilerin aldıkları üniversite yaşamları süresince fikirlerinde değişim olduğu görülmektedir. Ancak bu değişimin doğrudan üniversite eğitimi ile ilişkili olup olmadığı

**Soru 24: Düşüncenizin değişmesine neden olabilecek faktörleri 1den başlayarak sıralandırınız.**

İlk çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır

| | |
|---|---|
| Farklı mesleğe/işe yönelme | 29 |
| Dersin sıkıcılığı | 25 |
| Dersin hocası | 22 |
| Dersin içeriği | 13 |
| Maaş beklentisi | 7 |
| Diğer | 4 |

İkinci çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır

| | |
|---|---|
| Dersin sıkıcılığı | 32 |
| Farklı mesleğe/işe yönelme | 30 |
| Dersin hocası | 14 |
| Maaş beklentisi | 11 |
| Dersin içeriği | 11 |
| Diğer | 2 |

**Soru 25: Yeni belirlediğiniz mesleği seçmenize neden olabilecek faktörleri 1den başlayarak sıralandırınız.**

İlk çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır

| | |
|---|---|
| Mesleğin/işin prestiji | 34 |
| Dersin çekiciliği / zevkli olması | 26 |
| Dersin içeriği | 14 |
| Maaş beklentisi | 13 |
| Dersin hocası | 10 |
| Diğer | 4 |

İkinci çalışmaya göre aşağıdaki oranlar ortaya çıkmıştır

| | |
|---|---|
| Dersin çekiciliği / zevkli olması | 36 |
| Mesleğin/işin prestiji | 30 |
| Maaş beklentisi | 14 |
| Dersin içeriği | 8 |
| Dersin hocası | 6 |
| Diğer | 6 |

**Soru 26: Hedeflediğiniz mesleğe / işe ( muhasebe ve diğer meslekler /işler) uygun olarak meslekle / işle ilgili seçimlik dersler aldıysanız, aldığınız seçimlik dersler yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 27,8% |
| Kısmen katılmıyorum | 26,6% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 25,7% |
| Oldukça katılıyorum | 17,6% |
| Kesinlikle katılıyorum | 2,4% |

**Soru 27: Zorunlu olarak aldığınız "Finansal Muhasebe" dersini değerlendirdiğinizde; içerik açısından yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 28,3% |
| Kararsızım | 24,2% |
| Kısmen katılmıyorum | 21,3% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 21,0% |
| Kesinlikle katılıyorum | 5,2% |

**Soru 28: Zorunlu olarak aldığınız "Finansal Muhasebe" dersini değerlendirdiğinizde; ders saati yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 27,0% |
| Oldukça katılıyorum | 25,2% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 21,1% |
| Kısmen katılmıyorum | 19,9% |
| Kesinlikle katılıyorum | 6,7% |

**Soru 29: Zorunlu olarak aldığınız "Finansal Muhasebe" dersini değerlendirdiğinizde; dersin öğretim üyesi yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 28,9% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 20,6% |
| Kararsızım | 19,2% |
| Kesinlikle katılıyorum | 17,1% |
| Kısmen katılmıyorum | 14,2% |

**Soru 30: Bölümünüzde "Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri " dersini zorunlu/seçimlik olarak belirtiniz.**

Ankete katılan öğrencilerin % 50 si bulundukları bölümde dersin seçimlik olduğunu belitmişlerdir.

**Soru 31: Bölümünüzde "Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri " dersi seçimlik ise dersi aldınız mı?**

Dersin seçimlik olduğu bölümlerde öğrencilerin % 17,2 dersi seçtiklerinin beyan etmişlerdir.

**Soru 32: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri" dersini değerlendirdiğinizde; içerik açısından yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 33,5% |
| Oldukça katılıyorum | 25,0% |
| Kısmen katılmıyorum | 21,6% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 13,1% |
| Kesinlikle katılıyorum | 6,8% |

**Soru 33: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri" dersini değerlendirdiğinizde; ders saati yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 32,4% |
| Oldukça katılıyorum | 29,6% |
| Kısmen katılmıyorum | 20,7% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 12,3% |
| Kesinlikle katılıyorum | 5,0% |

**Soru 34: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Değerleme ve Dönem Sonu İşlemleri" dersini değerlendirdiğinizde; dersin öğretim üyesi yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 28,2% |
| Oldukça katılıyorum | 22,0% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 19,8% |
| Kısmen katılmıyorum | 15,3% |
| Kesinlikle katılıyorum | 14,7% |

**Soru 35: Bölümünüzde "Maliyet Muhasebesi" dersini zorunlu/seçimlik olarak belirtiniz.**

Ankete katılan öğrencilerin % 50 si bulundukları bölümde dersin % 59,1 seçimlik olduğunu belitmişlerdir.

**Soru 36: Bölümünüzde "Maliyet Muhasebesi" dersi seçimlik ise dersi aldınız mı?**

Dersin seçimlik olduğu bölümlerde öğrencilerin % 17,7 dersi seçtiklerinin beyan etmişlerdir.

**Soru 37: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Maliyet Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; ders içerik açısından yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 31,7% |
| Kararsızım | 31,1% |
| Kısmen katılmıyorum | 16,1% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 11,2% |
| Kesinlikle katılıyorum | 9,9% |

**Soru 38: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Maliyet Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; ders saati yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 31,5% |
| Oldukça katılıyorum | 34,0% |
| Kısmen katılmıyorum | 17,9% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 8,6% |
| Kesinlikle katılıyorum | 8,0% |

**Soru 39: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Maliyet Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; dersin öğretim üyesi yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 25,3% |
| Kararsızım | 22,8% |
| Kesinlikle katılıyorum | 20,4% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 17,3% |
| Kısmen katılmıyorum | 14,2% |

**Soru 40: Bölümünüzde "Yönetim Muhasebesi" dersini zorunlu/seçimlik olarak belirtiniz.**

Ankete katılan öğrencilerin % 25,4 si bulundukları bölümde dersin seçimlik olduğunu belitmişlerdir.

**Soru 41: Bölümünüzde "Yönetim Muhasebesi" dersi seçimlik ise dersi aldınız mı?**

Dersin seçimlik olduğu bölümlerde öğrencilerin % 10,5 dersi seçtiklerinin beyan etmişlerdir.

**Soru 42: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Yönetim Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; ders içerik açısından yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 33,3% |
| Kararsızım | 30,9% |
| Kesinlikle katılıyorum | 24,7% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 6,2% |
| Kısmen katılmıyorum | 4,9% |

**Soru 43: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Yönetim Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; ders saati yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Oldukça katılıyorum | 36,1% |
| Kararsızım | 31,3% |
| Kesinlikle katılıyorum | 20,5% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 6,0% |
| Kısmen katılmıyorum | 6,0% |

**Soru 44: Zorunlu veya seçimlik olarak aldığınız "Yönetim Muhasebesi" dersini değerlendirdiğinizde; dersin öğretim üyesi yeterli miydi**

| | |
|---|---|
| Kesinlikle katılıyorum | 43,4% |
| Kararsızım | 25,3% |
| Oldukça katılıyorum | 24,1% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 6,0% |
| Kısmen katılmıyorum | 1,2% |

**Soru 45: Aldığınız eğitim, üniversiteye ilk girişteki meslek/iş konusundaki düşüncelerinizi değiştirdi mi**

| | |
|---|---|
| Kararsızım | 25,7% |
| Oldukça katılıyorum | 23,9% |
| Kısmen katılmıyorum | 19,6% |
| Kesinlikle katılmıyorum | 16,2% |
| Kesinlikle katılıyorum | 14,7% |

## 6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Anketin amacı üniversite eğitimin gelecekteki meslek/iş seçimine etkisinin olup olmadığını görebilmekti. Şüphesiz sosyal bilimlerde üniversite mezuniyeti sonrası çalışma alanı yelpazesi oldukça geniştir. Bu geniş yelpaze içinde seçimlerini yaparken meslek/işle ilgili beklentilerini belirlemiş olmaları fakülte seçim bilinci açısından önem kazanmaktadır.

Öğrencilerin bir kısmının net olmasa da meslek/iş konusunda üniversiteye girerken birtakım ön beklentileri vardır. Üniversite süreci içinde zorunlu olarak okutulan derslerin yanı sıra seçimlik olarak aldıkları derslerle söz konusu ilgi alanlarının destekleyip desteklemedikleri, derslerin içeriklerinin ve yeterliliklerin bakış açılarına etkili olup olmadığı, dersi veren öğretim üyesinin ders süreci içinde veya özelde öğrencinin motivasyonuna katkı olup olmadığı sorulan sorularla anlaşılmaya çalışıldı.

Çalışmada özellikle muhasebe mesleğine kanalize olunduğundan bu meslekle ilgili olan dersler sorgulandı. Derslerin süresi, kapsamı, içeriği ve öğretim üyesi sorgulandı.

2009 da yapılan çalışma ile 2011 de yapılan çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde muhasebe mesleğini seçmeyi hedefleyenlerin fakülteye girdiklerinden mezun oldukları zamana kadar geçen sürede aldıkları derslerin öğretim üyelerinin meslek seçimine etkisinin kesinlikle olmadığını düşünenlerin ve kısmen katılıyorum diyenlerin oranındaki azalmanın kararsızlar yönünde de değişim göstermesi öğretim üyesinin etkinliğinin tartışılabilir olduğunu düşündürmektedir.

Muhasebe mesleğini seçmeyi hedefleyenlerin fakülteye girdiklerinden mezun oldukları zamana kadar geçen sürede aldıkları derslerin meslek seçimine etkisinin kararsızım seçeneğine artan talep nedeniyle bu derslerle ilgili olarak öğrenciyi daha netleştirecek ve kararsızlıklarını ortadan kaldıracak çalışmaların yapılması gerektiğini göstermektedir.

Yapmayı düşündüğü meslek/işle ilgili olarak iktisat fakültesinde ilk sene eğitimi tamamladıktan sonra fikri değişmeyenlerin oranı % 80,6 iken 2011 de yapılan yani son sınıfta iken yapılan çalışmada fikri değişmeyenlerin oranı % 63 gerilemiştir.

Çalışmanın finalinde öğrencilere bir kez daha **aldığınız eğitim, üniversiteye ilk girişteki meslek/iş konusundaki düşüncelerinizi değiştirdi mi** sorusuna alınan yanıtlarda karasız olanların % 25,7 ile ilk sırayı aldıkları, olumlu görüş kesinlikle katılıyorum diyenlerin % 14,7 ve kısmen olumlu görüş olduğunu denebilecek oldukça katılıyorum diyenlerin % 23,9 yani toplamda % 38,6 lık bir orandaki kitlenin düşüncelerinin değiştiği görülmektedir. Kısmen katılmıyorum diyenlerin oranı %19,6 dır. Ve üniversite eğitiminin kendilerine meslek/iş seçimi konusunda kesinlikle bir katkıda bulunmadığını belirten oranı da % 16,2 dir.

Çalışmada ilk ve son oranlar karşılaştığında dağılımlarda ciddi dalgalanmaların olduğunu göstermektedir. Bu dalgalanmaların daha alt nedenlerini araştırmak ve bulmak ve öğrencilerimizi meslek ve iş hayatına beklentilerini en iyi cevaplandıracak şekilde yardımcı olacak çözümler üretmemiz gerekmektedir.

Öğrencilerin üniversite yaşamları süresince fikirlerinde değişim olduğu görülmektedir. Ancak bu değişimin doğrudan üniversite eğitimi ile ilişkili olup olmadığı, dış etkenler olan kariyer ve maaş beklentilerinin daha etkin olduğu dikkat çekicidir. Şüphesiz ki, kişisel bilgi, beceri ve yeteneğin yanı sıra iyi bir eğitimin kariyer ve maaş beklentisine etkisi yadsınamaz.

## 7. KAYNAKLAR

**1.** Kazım ÖZDAMAR: Paket Programlar ile İstatiksel Veri Analizi 1. Kaan Kitabevi,4. baskı, 2002, Eskişehir.
**2.** Kazım ÖZDAMAR: Paket Programlar ile İstatiksel Veri Analizi 2 (Çok Değişkenli Analizler). Kaan Kitabevi, 4. baskı, 2002, Eskişehir.

EK: Proje kapsamında yapılmış yayın, bildiri, vb. faaliyetlerin bibliyografik künyeleri